

Апостолюк О.З., к.е.н, викладач
кафедри державного і муніципального управління
Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА НА РИНКУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

На сьогодні обмежена конкуренція на ринку житлово-комунальних послуг (ЖКП) і недосконалість системи регулювання природних монополій є причинами низької якості ЖКП, кризового фінансового стану суб'єктів даного ринку, технічної і технологічної відсталості в наданні ЖКП споживачам. Поряд з цим, прослідковується фрагментарність та незавершеність заходів щодо формування конкурентного середовища на ринку ЖКП і недостатня результативність управлінських дій щодо захисту конкуренції на ньому. Формування конкурентного середовища на ринку ЖКП передбачає вироблення цілісного комплексу заходів, спрямованих на демонополізацію галузі та впровадження ринкових механізмів функціонування даного сегменту ринку. Реалізація таких заходів має здійснюватися на чітко визначених цілях і механізмах реформування ЖКГ, державній політиці підвищення його інвестиційної привабливості, механізмах фінансового оздоровлення галузі. Зазначене обумовлює необхідність розроблення відповідної державної політики розвитку конкурентного середовища на ринку ЖКП, яка б визначала пріоритетні засади державного сприяння розвитку конкуренції та підвищення конкурентоспроможності суб'єктів ЖКГ, а також передбачала конкретні механізми розв'язання існуючих проблем функціонування галузі. Така політика має включати три ключових напрями: 1) підтримку конкурентного середовища на ринку ЖКП; 2) регулювання розвитку природних монополій; 3) підвищення конкурентоспроможності суб'єктів діяльності на ринку ЖКП.

Спільні дії суб'єктів щодо формування конкурентного середовища на ринку ЖКП (органів влади, представників бізнесу, громадськості), дозволять створити умови, за яких підприємства, які здійснюють свою діяльність на даному сегменті ринку, конкуруючи між собою, будуть прагнути ефективно надавати споживачам в повному обсязі і високої якості послуги.

Можна стверджувати, що за нинішніх умов спостерігається недостатній вплив суб'єктів ринку на процес розвитку конкуренції,

а частіше їх бездіяльність, яка обумовлена низкою об'єктивних причин. Зокрема, для представників бізнесу існує великий ризик вкладання інвестицій у розвиток комунальних підприємств, оскільки за умови фінансової кризи, недосконалого законодавства, вони ризикують втратити кошти і доходи. Дана ситуація ускладнюється неможливістю отримати довгострокові кредити, непослідовністю системи державного реформування ЖКГ, проблемами неефективного ціноутворення на ЖКП.

Щодо споживачів послуг, то тут спостерігається ситуація, за якої вони не достатньо проінформовані про можливий вплив на позитивні зміни на даному ринку, мають низьку платоспроможність, незадоволені якістю послуг; є пасивними та непрофесійними в управлінні громадськими об'єднаннями власників житла. Роль органів влади у процесах формування і підтримки конкурентного середовища на ринку ЖКП є визначальною, проте вони виявляють пасивність у проведенні реформ в галузі. Тобто, основною проблемою, що гальмує розвиток конкуренції на ринку ЖКП є незгодженість інтересів органів влади – громадськості – представників бізнесу.

Варто відзначити, що ЖКГ не вдалося перетворити на ринковий сектор економіки. Створення конкурентного середовища на ринку ЖКП, є умовою подолання негативних наслідків монопольного становища організацій ЖКГ, усунення монополізму.

Специфіка функціонування сучасного ринку ЖКП стримує розвиток конкуренції. Однак, необгрунтованою є ситуація, за якої цілий спектр послуг, що не мають жодного відношення до монополізованого сегменту, на практиці монополізовані. Так, стримуючими чинниками формування конкурентного середовища на ринку житлових послуг, який відноситься до конкурентного сегменту, є незавершеність механізмів передачі житла у власність; відсутність процедур передачі у власність місць загального користування; несформована дієва система обслуговування житлового фонду та його управління. Одночасно органи державного управління гальмують входження на ринок представників бізнесу та можливості громадськості здійснювати контроль.

Потенційно-можливими впливами учасників ринку на формування конкурентного середовища, на наш погляд, можуть стати: підвищення активності громадськості та розвиток самоорганізації населення; забезпечення публічності у здійсненні політики на ринку ЖКГ; активізація процесів реформування ЖКГ; визначення пріоритетів

залучення приватного сектору у наданні послуг; забезпечення рівних умов для підприємств різних форм власності; створення умов для залучення інвестицій в сектор ЖКГ; стимулювання нових форм бізнесу; розвиток публічно-приватного партнерства у ЖКГ; сприяння впровадженню ресурсо- та енергозберігаючих технологій.

Тому, стратегічними цілями розвитку ЖКГ, його реформування та формування і підтримки конкуренції є: вироблення нової концепції житлової політики України, орієнтованої на потреби людини та її можливості; інституалізація ефективного власника житла через забезпечення можливостей вибору населенням способу управління житлом та його обслуговування, ліквідація монополії ЖЕКів; запровадження системи державного регулювання монопольних ринків комунальних послуг; удосконалення тарифної політики, ліцензійних умов та системи контролю за їх додержанням, захисту прав споживачів; підвищення енергоефективності житлового фонду та впровадження енергозбереження в ЖКГ; розвиток комунальної інфраструктури на базі запровадження енергозберігаючих технологій; розвиток публічно-приватного партнерства у сфері ЖКГ; впровадження ринкових гнучких форм регулювання природних монополій на ринку ЖКП; підвищення інвестиційної привабливості підприємств ЖКГ.

Література:

1. Апостолук О. Реалії та перспективи розвитку конкурентного середовища на ринку житлово-комунальних послуг / О. Апостолук / Галицький економічний вісник. - 2014. - № 3. - С. 53-60.
2. Герасимчук, З.В. Формування недержавного сектора житлово-комунального сектора в регіоні: монографія [Текст] / З.В. Герасимчук, Н.В. Хвищун. – Луцьк: Надстир'я, 2007. – 224 с. 2. Гура, Н.О. Облік у житлово-комунальному господарстві: теорія і практика: монографія [Текст] / Н.О. Гура. – К.: Знання, 2006. – 351 с.
3. Поплавська, Ж.В. Формування та регулювання конкурентних відносин на монополізованих ринках: теоретичний та прикладний аспект: монографія [Текст] / Ж.В. Поплавська, Н.Л. Михальчишин. – Львів: ТзОВ Манускрипт, 2010. – 296 с.

Богач Ю.А., к.е.н,

доцент кафедри державного і муніципального управління
Тернопільський національний економічний університет

**МІСЦЕ І РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ В ПОДОЛАННІ
СЕКТОРАЛЬНИХ АСИМЕТРІЙ РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

Останніх кілька років особливо яскраво прослідковується необхідність кардинальних структурних змін в економіці регіонів України, що з одного боку зумовлюється європейським вектором інтеграції, а з іншого – нагальною потребою у побудові конкурентоспроможної економіки держави та її регіонів. Головним джерелом відтворювального процесу та структурних змін національної економіки, економічного розвитку її регіонів, має стати інвестиційна діяльність. Без належного організаційно-економічного забезпечення інвестиційних процесів практично неможливий стабільний економічний розвиток. Через відмінності у соціально-економічних умовах кожного регіону процеси інвестування відбуваються нерівномірно, в наслідок чого виникають і постійно посилюються структурні асиметрії регіонального розвитку. Тобто, першочерговим завданням державної структурної регіональної політики має стати подолання структурних асиметрій та досягнення максимально збалансованого розвитку регіонів.

Основними напрямками зміни територіальної структури економіки в умовах існування значної різниці у рівні соціально-економічного розвитку регіонів України є:

- забезпечення комплексного і збалансованого розвитку усіх районів та регіонів країни на основі раціонального використання конкретних умов і наявних трудових, земельних, водних, енергетичних та інших природних ресурсів;

- усунення дисбалансу у розвитку окремих територій та забезпечення вирівнювання рівнів їх соціально-економічного розвитку;

- формування інституційного середовища, яке б сприяло гармонізації загальнодержавних і регіональних інтересів.

Одним з інструментів реалізації даних напрямків може стати державний сектор економіки, який класично виконує перерозподільчу, розподільчу й стабілізуючу функції. Виконання цих функцій передбачає використання державного сектору як інструменту впливу на соціально-економічні процеси для вирішення завдань щодо: